

Abstrakt

Batolecí věk je z mnoha důvodů jedním z klíčových období ve vztahu k výživě. Nejlepší možnost ovlivnit kvalitu stravování u dětí v tomto věku mají z řad odborníků praktičtí dětské lékaři. Je ovšem otázkou, jestli se tématu batolecí výživy během pravidelných prohlídek dostatečně věnují. Ve své praxi mohou využít program NutriCHEQ, který komplexně řeší otázku stravování v batolecím věku. Jeho součástí je dotazník NutriCHEQ, který byl vyvinut pro screening nedostatků ve výživě batolat, a také sada brožur, jež pomáhají rodičům tyto nedostatky řešit.

Cílem této práce je pomocí dotazníku NutriCHEQ posoudit kvalitu výživy a stravovacích návyků dětí v batolecím věku a následně provést analýzu závislosti zjištěných skutečností na vybraných faktorech na straně dítěte a jeho rodiny. Dalším cílem je porovnat průběh výživového poradenství pro kojence a pro batolata v ordinacích praktických dětských lékařů.

Výzkum týkající se výživy batolat probíhal formou dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 96 dětí ve věku 12-35 měsíců. Jejich rodiče vyplnili dotazník NutriCHEQ a Doplnující dotazník, jenž byl zaměřen na vybrané údaje o dítěti a jeho rodině. Dotazník pro pediatrii ohledně výživového poradenství vyplnilo celkem 6 lékařek.

Ve sledovaném souboru bylo podle výsledků dotazníku NutriCHEQ 8 % dětí ohroženo závažným nedostatkem železa a dalších mikronutrientů ve stravě a 5 % batolat mělo riziko, že dostávají výrazně nevyváženou stravu. Příjem železa a dalších živin významně souvisel s pořadím dítěte v rodině ($p=0,0388$) a podáváním umělé mléčné formule ($p=0,0003$). U dětí prvorozených a dětí dostávajících formuli byl uspokojivější. Vyváženost stravy vykazovala významný vztah s věkem dítěte ($p=0,0154$) a vzděláním rodičů ($p=0,0339$). Starší děti a děti rodičů s nižším vzděláním se stravovaly méně vyváženě. Co se týče stravovacích návyků a jevů spojených s jídlem, nejčastěji přítomným nežádoucím jevem bylo podávání nápojů z kojenecké lahve, následované nevhodným příkladem stravování v rodině, podáváním různých doplňků stravy a sledováním televize při jídle. Děti rodičů s nižším vzděláním měly významně více špatných stravovacích návyků ($p=0,0161$). Šetřením mezi pediatrii bylo zjištěno, že výživovému poradenství v batolecím věku je věnována menší pozornost než v kojeneckém období. Pouze polovina lékařek má povědomí o programu NutriCHEQ, žádná jej však v praxi nepoužívá.

Vzhledem ke zjištěným nedostatkům ve výživě by bylo vhodné klást větší důraz na výživové poradenství pro batolata v ordinacích praktických dětských lékařů. Edukace by měla být prováděna při prohlídce ve 12 i v 18 měsících a svým obsahem předcházet nejzávažnějším nežádoucím jevům týkajícím se výživy v tomto věku. Vhodné by bylo též využití edukačních materiálů, například brožur z programu NutriCHEQ.

Klíčová slova: výživa, batole, NutriCHEQ.